

Речка К.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки,
Таврійський державний агротехнологічний університет

ПРИБУТКОВІСТЬ У КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ І РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначено поняття прибутку і прибутковості як економічних категорій та фактори впливу на прибутковість аграрних підприємств. Охарактеризовано поняття якості прибутку, що визначається через структуру джерел формування прибутку. Проаналізовано механізм впливу прибутковості на економічне зростання аграрних підприємств. Визначено, що важливу роль в ефективності самого механізму відіграє держава через створення умов для діяльності підприємств. Запропоновано шляхи підвищення прибутковості аграрних підприємств.

Ключові слова: прибуток, прибутковість, рентабельність, економічне зростання, економічний розвиток.

Вступ. Виробничо-господарська діяльність є системним і складним утворенням. Вона, як відомо, охоплює певну комбінацію виробничих ресурсів (техніко-людську систему), їхнє функціонування, розподіл продуктів виробництва і характер праці. Функціонування та розвиток виробництва породжують наявність певних відносин між людьми. Вони охоплюють різні аспекти виробничо-господарської діяльності людей і отримали назву виробничих відносин. Їх нерідко отожднюють з економічними відносинами. Це питання тривалий час є дискусійним. Уважаємо, що останні є складником перших, які охоплюють техніко-технологічні, техніко-організаційні і організаційно-економічні відносини. І, напевне, очевидним є той факт, що в ринковій економіці прибуток і прибутковість уплетені в систему виробничих, а відповідно, організаційно-економічних і навіть економіко-правових відносин.

Економічні категорії «прибуток» і «прибутковість» складні і багаторівневі. Вони можуть досліджуватися у різних аспектах. Головні з них: економічний зміст; взаємозв'язок цих категорій; джерело створення прибутку; форми і сфери їхнього прояву; фактори впливу на них; місце і роль у ринковій системі господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання прибутку і прибутковості ґрунтовно досліджувалося починаючи з класиків економічної теорії. Не обділено воно увагою і з боку вітчизняних дослідників у зв'язку з ринковою трансформацією державно-планової економіки. Зіставлення різних точок зору зарубіжних і вітчизняних учених із цієї тематики дає підстави виокремити низку положень, які є більш-менш загальноновизнаними. Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників слід відзначити А.Д. Шеремета, А.М. Поддєрьогіна, В.В. Ковальова, В.П. Савчука,

Г.В. Савицьку, Г.Г. Кірейцева, Дж.К. Ван Хорна, С.Ф. Бріггема, І.О. Бланка, М.Д. Білика, С.Ф. Покропівного та багатьох інших. Однак сьогодні у цьому напрямі дослідження залишається ще багато дискусійних питань, що мають простір для подальшого вивчення та обговорення. Саме це зумовило актуальність теми дослідження та визначило її мету.

Мета статті полягає у визначенні та обґрунтуванні підходів до підвищення прибутковості діяльності аграрних підприємств на основі аналізу економічної сутності прибутковості та її впливу на економічне зростання.

Викладення основного матеріалу. Економічні потреби і, відповідно, інтереси людей є основним спонукальним мотивом, рушійною силою, мотиватором економічного зростання і розвитку виробництва. Тобто дія об'єктивного закону зростання економічних потреб є основою соціально-економічного розвитку людства. Іншими словами, сама природа людини, притаманні їй зростаючі економічні потреби породжують намагання якнайповніше їх задовольнити.

В умовах ринкової економіки отримання прибутку та його максимізація – головна мета господарської й інших видів підприємницької діяльності, основний її мотив. А максимізація прибутку можлива на засадах високої продуктивності й ефективності виробництва. Стосовно максимізації прибутку, то це є не тільки суб'єктивним стимулом для підприємця, а й об'єктивно зумовленим процесом, адже для виявлення ініціативи, творчості і новаторства в господарській діяльності, організації виробництва нових товарів необхідно впроваджувати у виробництво новітні досягнення в техніці, технологіях, менеджменті. А це потребує чималих коштів, джерелом яких є частка прибутку, отриманого від підприємницької діяльності. І навіть якщо одер-

жання прибутку є не єдиною метою підприємства, саме цей фактор переважно визначає поведінку виробника на ринку агропромислової продукції. Стабільне зростання прибутку є показником вірно вибраної стратегії входження на ринок, і навпаки, нестабільне одержання прибутку свідчить про наявність прорахунків із боку менеджерів стосовно вибраного механізму організації, маркетингових ходів або про недостатньо високу якість продукції [4, с. 104-108].

Чим зумовлені ці певні відмінності в інтерпретації економічного змісту прибутку? Насамперед його складністю, що потребує системного підходу. Однак більшість авторів визначає зміст дефініції «прибуток» однобічно і найчастіше виходячи з кінцевого, найбільш зримого його прояву, а саме: прибуток (P) – це ціна реалізації товару (Ц) і мінус витрати на його виробництво і реалізацію (собівартість). Звідси загально визнана формула $P = Ц - Сб$.

Із цих позицій на особливу увагу заслуговує системний підхід науковців до визначення змісту «прибуток», тобто різних сфер його формування і прояву.

Виробничий контекст прибутку. Тут увага акцентується на джерелі його створення: «Прибуток у загальному економічному розумінні – це додаткова вартість, що створюється у процесі виробництва, іншими словами, – це вартість, створена в процесі підприємницької діяльності понад вартість виробничо спожитих ресурсів і робочої сили» [2, с. 194].

Ринково-реалізаційний аспект прибутку. У цьому разі прибуток характеризується як результат заключного етапу господарської діяльності, тобто виражений у грошовій формі, «одна із форм чистого доходу», «різниця між ціною продажу товару і витратами капіталу на його виробництво», «частина виручки, яка отримується підприємством після відшкодування усіх витрат». «Прибуток – це інтервальний показник, визначений станом на певну дату, що відображає кінцевий результат діяльності підприємства та є частиною отриманого доходу, зменшеного на собівартість, сукупні витрати, понесені у процесі здійснення цієї діяльності та розмір податків» [3, с. 54].

У всіх цих визначеннях економічного змісту прибутку є спільна ознака – прибуток є складником сфери обігу, сума, на яку обсяг реалізації товару перевищує витрати на нього.

Розподільчий контекст прибутку. Тут увага звертається не тільки на напрями його розподілу, а й виділенні прибутку з новоствореної (доданої) вартості, адже остання включає оплату праці (заробітну плату і додаткову вартість). І зміна одного із цих складників призводить до пропорційної зміни іншої.

Саме у цьому контексті досліджували прибуток класики політекономії.

Для господарських одиниць сімейного типу розподіл доданої вартості на заробітну плату і прибуток не має принципового значення.

Другий рівень розподілу прибутку – це розподіл реально отриманого прибутку. Його здійснює влас-

ник – господар підприємства. Після виплати податку на нього він може використовувати його за різними напрямками. За узагальненого підходу можна виокремити два головних: 1) на невиробничі цілі, особисте споживання зокрема; 2) капіталізація прибутку (як основного джерела інвестицій у виробничо-комерційну діяльність, як правило, для інтенсивно-інноваційного розвитку підприємства).

У науковій літературі практично не приділяється належна увага співвідношенню економічного змісту «прибуток» і «прибутковість». Науково обґрунтовано, на нашу думку, це питання викладено в наукових працях Л.Л. Мельник. Спорідненою категорією з «прибутком» є «прибутковість». Відносно їх співвідношення, то, очевидно, перша є вихідною, родовою, визначальною щодо другої. Прибуток у кінцевому підсумку – це позитивний результат господарської діяльності за певний проміжок часу (декада, місяць, квартал, рік тощо) або щодо реалізації окремого виробу чи їхньої сукупності. Тобто йдеться про величину, масу, обсяг, суму, яка вимірюється як різниця між реалізованою продукцією і повними витратами на її виробництво і продаж. Інакше кажучи, прибуток – це його вимір у статичності на певну дату і період часу. Якщо ж прибуток розглядати в динаміці, як процес, здатність суб'єкта господарювання до стабільного одержання прибутку впродовж певного часу, то, на нашу думку, доцільно використовувати поняття «прибутковість».

Отже, прибутку притаманний як статичний, так і динамічний аспекти. У першому випадку прибуток представляється як кінцевий результат виробничо-комерційного циклу. У другому – як процес постійного одержання прибутку. У його основі об'єктивна цільова функція товаровиробника – постійне прагнення до одержання і максимізації прибутку [5, с. 34-35; 6].

Щодо практичного «виміру» прибутку і прибутковості, то тут має місце єдність поглядів науковців.

Прибутковість підприємства в економічній теорії і на практичному рівні обчислюється у таких вимірах.

Прибутковість усього авансованого капіталу (загальна прибутковість):

$$P' = \frac{П}{Кав} \times 100, \quad (1)$$

де P' – норма прибутку;

П – обсяги річного прибутку;

Кав – авансований капітал, тобто необхідні інвестиції для побудови підприємства, образно кажучи, від нульового циклу до випуску першої партії товару.

Це потребує витрат певних коштів, «стартового» капіталу і більш-менш тривалого часу, впродовж якого підприємство не дає прибутку. За рахунок стартового капіталу можна купити діюче або вже збудоване підприємство. Це не потребує значного часу, але витрати одночасні (хоча можлива й оплата частками). У наведеної вище формулі норми прибутку йдеться про окупність авансованого капіталу. Так, коли норма прибутку становить 20%, то авансований (стартовий) капітал повернеться його власнику, окупиться за п'ять років.

Саме тому йдеться не про витрати потенційного виробника взагалі, а про їхню авансовану природу.

Якщо річний прибуток віднести до витрат, то отримаємо норму рентабельності. Прибутковість окремого товару або їхньої певної партії вимірюється відношенням отриманого прибутку від їхньої реалізації до собівартості. Термін їх виробу тут значення не має.

Вирішальним критерієм визначення реальної прибутковості підприємства вважають величину економічного прибутку.

Економічний прибуток становить винагороду за підприємницьку діяльність. Він виникає тоді, коли загальна виручка перевищує всі зовнішні та внутрішні витрати, включаючи в останні нормальний прибуток на капітал у вигляді відсотка.

Узагальнюючим показником усієї діяльності підприємства є чистий прибуток, який визначають як частину загального, або балансового, прибутку підприємства, що залишилася у його розпорядженні після сплати податків, рентних та інших платежів до бюджету.

Найпоширенішими видами прибутку, що виокремлюються науковцями, є такі.

1. Чистий прибуток.
2. Валовий прибуток.
3. Нерозподілений прибуток.
4. Прибуток від звичайної діяльності, прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), операційний прибуток (прибуток до виплати відсотків і податків), оподаткований прибуток, маржинальний прибуток.
5. Економічний прибуток, балансовий прибуток.
6. Прибуток на акцію, прибуток від фінансових операцій, надзвичайний прибуток, бухгалтерський прибуток, прибуток до виплати податків.
7. Прибуток від інвестицій [2, с. 194-196; 3; 5, с. 39-40; 7].

З огляду на викладене вище, слідує узагальнений висновок, згідно з яким прибутковість – це невід’ємний атрибут ринкової системи господарювання, необхідна і достатня умова її виникнення та розвитку. Прибутковість створює загальну соціально-економічну основу ринкової економіки. Остання є прибуткового типу. Відповідно, всі господарські одиниці, що виробляють товари і функціонують у конкурентному середовищі, об’єктивно «підкоряються», функціонують згідно із законом прибутковості, її максимізації на засадах мінімізації витрат. Є всі підстави вважати, що мінімізація витрат також є економічним законом, який називають «закон економії робочого часу». До речі, К. Маркс уважав, що цей закон поряд із розподілом робочого часу за різноманітними галузями виробництва є й залишається першим економічним законом виробничої діяльності людей. Слушною є думка тих науковців, які стверджують, що, віддаючи належне закону економії робочого часу, особливо в тісній його зв’язці із «законом максимізації прибутку», «...у системі загальних економічних законів у контексті розвитку продуктивних сил і економічних відносин, первинним, вихідним, образно

кажучи, локомотивом, є закон зростання потреб людей. Виробництво має зважати на це, хоча тут воно зіштовхується з проблемою, яку можна подати в алгоритмі «необмеженість потреб людей і обмеженість ресурсів для їхнього задоволення». Саме це й є рушійною силою розвитку виробництва, підвищення його ефективності за рахунок мінімізації витрат і поліпшення якості виробів» [5, с. 15].

Отже, у ринковій системі господарювання основним завданням усіх суб’єктів економічної діяльності є отримання прибутку в максимальному розмірі за оптимальних витрат [9, с. 24]. «Економічна природа сільськогосподарських підприємств, як і будь-яких інших підприємницьких формувань, зобов’язує їх підпорядковувати стратегію і тактику своєї діяльності головній меті – максимізації прибутку» [8, с. 25].

З огляду на викладені вище теоретико-методологічні аспекти прибутку і прибутковості, проаналізуємо їх щодо сільськогосподарських підприємств України, тобто в практичному плані.

Розміри прибутку сільськогосподарських підприємств Держкомстат України визначає в діючих цінах – прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг, у тому числі сільськогосподарської продукції. Для більш поглибленого аналізу можна визначити розміри прибутку в розрахунку на: 1 або 100 га сільськогосподарських угідь; 100 або 1000 грн. основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення тощо.

Відносними показниками, що характеризують прибутковість підприємства, є:

1) рівень рентабельності як відношення обсягу прибутку, отриманого від вартості реалізації товару до його собівартості:

$$P' = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Собівартість}} \times 100, \quad (2)$$

2) норма прибутковості як відношення прибутку до вартості основного й оборотного капіталу, які використовуються у виробництві:

$$P'' = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Осн. + обор. фонди}} \times 100. \quad (3)$$

На жаль, нині норма прибутку не розраховується ні Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, ні Державною службою статистики України, що ускладнює позиції представників АПК під час обґрунтування необхідної підтримки для сільського господарства. При цьому слід зазначити, що згаданий показник раніше визначали навіть у річних звітах колгоспів [11, с. 172].

Сума прибутку як абсолютний показник має першочергове значення під час розподілу прибутку за тими чи іншими напрямками. Показник рівня рентабельності використовується насамперед для порівняльного аналізу прибутковості окремих видів виробництва, а у цілому – для порівняння з прибутковістю інших підприємств. З огляду на те, що їхні розміри істотно диференційовані, то розмір суми прибутку не може слугувати показником для виміру економічної

ефективності господарської діяльності. Для цього необхідно співставити ефект (результат) і витрати ресурсів. У кінцевому підсумку категорію економічної ефективності можна розглядати як отримання максимального ефекту за мінімальних витрат живої й уречевленої праці. Для товарних господарств він вимірюється обсягами прибутку.

Вітчизняні вчені економісти-аграрники відзначали проблемність визначення показника рівня рентабельності. Зокрема, суперечність між рентабельністю сільського господарства та відсутністю у ньому навіть простого відтворення можна частково пояснити спотворенням реального стану агроєкономіки з причини неврахування спожитих природних ресурсів, зокрема зниження родючості землі, яку можна оцінити в грошах і включити в собівартість продукції. Специфіка сільськогосподарського виробництва прямо пов'язана із землею, яка виконує виробничу функцію, тому земля як головний засіб виробництва в агробізнесі повинна підлягати амортизації як ресурсу, спрямованого на відтворення її економічної родючості.

Інша причина – необґрунтовано низька заробітна плата сільськогосподарських працівників, здебільшого на рівні виживання. Якщо заробітна плата стане адекватною витраченій праці, рентабельність за теперішніх цін на сільськогосподарську продукцію зникне. Крім того, занижена амортизація основних засобів здебільшого не забезпечує придбання нової техніки для села [11, с. 288].

Заслугує на увагу також точка зору тих науковців, які вважають, що за більш-менш тривалий час у динаміці прибутковості доцільно виокремити декілька її

видів або форм прояву, а саме: постійну, спадну і зростаючу прибутковість.

Постійна прибутковість означає, що середньорічний показник суми прибутку і рівень рентабельності однакові в кожному році, наприклад за період 2010-2015 рр. На практиці постійна прибутковість, особливо в сільському господарстві, зокрема в підприємствах землеробського напрямку, – це скоріше виняток, аніж правило. Вона щороку коливається під впливом багатьох чинників, особливо кліматичних умов.

Зростаюча прибутковість підприємства – абсолютні і відносні показники прибутковості збільшуються. Базою зростаючої прибутковості є економічне зростання. Знову-таки щодо сільськогосподарських підприємств, якщо зважити на зміни погодних умов, цього можна досягти, але за порівняно нетривалий період часу.

Спадна прибутковість – показники, які її вимірюють, менші вже досягнутих за минулий період [5, с. 43-44; 6, с. 35-36].

Зарубіжна і вітчизняна практика щодо агропідприємств свідчить, що за більш-менш тривалий період їхньої господарської діяльності мають місце всі названі вище види прибутковості. За певних умов можлива й безприбутковість, і навіть збитковість не тільки окремих сільськогосподарських підприємств, а й усієї їх сукупності.

У цьому зв'язку в зарубіжній, а тепер і вітчизняній економічній літературі йдеться про «дію закону спадної дохідності (прибутковості)», або закону «спадної віддачі», а відповідно, прибутковості [1, с. 44].

Стосовно обсягів прибутку і рівня рентабельності сільськогосподарських підприємств, то три роки

Таблиця 1

Прибутковість діяльності підприємств галузі сільського господарства в Україні

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	17253,6	25267,0	26728,4	14925,7	21413,4	102279,0
Частка підприємств, які одержали чистий прибуток у відсотках до загальної кількості	69,6	83,5	78,6	80,3	84,7	88,9
Підприємства, які одержали чистий збиток у відсотках до загальної кількості	30,4	16,5	21,4	19,7	15,3	11,1
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	17,5	19,3	16,3	8,3	9,3	30,5
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	24,5	24,7	22,8	11,7	21,4	43,1

Джерело: складено за [10, с. 52]

Таблиця 2

Рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах України за організаційно-правовими формами господарювання у 2015 р. (%)

Види продукції рослинництва	Державні	Недержавні	У тому числі			
			господарські товариства	приватні підприємства	виробничі кооперативи	фермерські господарства
Рівень рентабельності виробництва усієї продукції рослинництва	15,3	29,4	27,7	35,1	33,2	31,5
у тому числі зернові та зернобобові культури	17,5	26,0	24,7	31,0	28,3	38,6
насіння соняшнику	16,3	36,7	34,3	43,6	44,5	71,5
цукрові буряки (фабричні)	6,0	18,1	15,0	25,2	12,2	16,1
картопля	55,1	9,1	6,1	29,9	35,4	21,5
очочі відкритого ґрунту	46,4	16,7	14,1	18,8	-21,1	43,8

Джерело: складено за [10, с. 58]

(1997-1999 рр.) у цілому вони були збитковими (у розрахунку на рік збиток становив 3 622,2 млн. грн., а рівень рентабельності відповідно – мінус 24,8%. І тільки починаючи з 2000 р., намітилися певні позитивні зрушення (у 2000 р. – прибуток становив 1,4 млрд. грн., а рівень рентабельності – плюс 9,0%) [10, с. 44].

Помітні зрушення у цьому зв'язку мали місце за період 2010-2015 рр. (табл. 1).

Як слідує з даних таблиці, за період 2010-2015 рр. діяльність підприємств у галузі сільського господарства щорічно була прибутковою. Обсяг чистого прибутку в 2015 р. був рекордним – 102,3 млрд. грн., що у шість разів перевищує аналогічний показник у 2010 р. Суттєво зменшилася частка підприємств у загальній їх кількості, які одержали чистий збиток, хоча і в 2015 р. із кожних 100 підприємств 11 були збитковими (всього по Україні – 5 128 сільськогосподарських підприємств). Важливим досягненням аграрних підприємств в 2015 р. є найвищий за всі роки рівень рентабельності всієї діяльності – 30,5% і рівень рентабельності операційної діяльності – 43,1%.

Щодо основних організаційно-правових форм сільськогосподарських підприємств, то в табл. 2 наведено дані.

Із наведених даних можна зробити висновок про те, що за рівнем рентабельності продукції рослинництва фермерські господарства поступаються приватним підприємствам і виробничим кооперативам (які, до речі, не є приватними структурами).

Розглядаючи питання прибутковості за останні роки, слід зазначити, що здобутки сільськогосподарських підприємств, наведені в табл. 1, важливо порівняти як мінімум у двох аспектах: по-перше, з даними попередньої аграрної реформи; по-друге, із сучасними потребами економічного зростання та розвитку.

За останній рік радянської доби (1990 р.) в Україні функціонувало 11,2 тис. колгоспів і радгоспів. Збитковими були 13 колгоспів і 10 радгоспів (0,2% до загальної їх кількості). Розмір прибутку на один колгосп становив майже 1 млн. крб., а в розрахунку на радгосп – більше 1 млн. крб. [12]. Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах становив 42,6%. За період 2010-2015 рр. у секторі сільськогосподарських підприємств удалося досягти певних позитивних зрушень щодо збільшення у них обсягів прибутків і підвищення

рівня рентабельності. Найбільш сприятливим у цьому відношенні був 2015 р. Обсяг прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг досяг 102,3 млрд. грн., а рівень рентабельності всієї сільськогосподарської діяльності – 30,5%. У розрахунку на одне сільськогосподарське підприємство (разом із фермерськими господарствами) припадає 2 357,8 тис. грн. Збитковими були майже 5,1 тис. сільськогосподарських підприємств (11,1% від їх загальної кількості). Купівельна спроможність 1 млн. крб. і 2 357,8 тис. грн. суттєво відрізняється на користь першої.

Висновки. Отже, у контексті прибутковості результат ринкової трансформації сільськогосподарських підприємств – від'ємний.

Щодо потреб коштів для економічного зростання і розвитку сільського господарства на інноваційних засадах, то досягнуті результати в його прибутковості не дають можливості належно це здійснити, адже близько 9/10 сільськогосподарських підприємств отримують недостатній прибуток для вирішення низки актуальних проблем, притаманних аграрним підприємствам (окрім того 11,1% їх є збитковими). Насамперед йдеться про використання прибутку як основного власного джерела інвестиційно-інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. А це, своєю чергою, ускладнює залучення інвестицій із зовнішніх джерел. У кінцевому підсумку низька прибутковість не дає можливості більш ефективно використовувати економічний потенціал агроєкосистем, матеріальних, людських і фінансових ресурсів. Це може стати можливим тільки за підвищення прибутковості. Отже, маємо своєрідне замкнуте коло: низька прибутковість не забезпечує інноваційний розвиток сільськогосподарського підприємства, знижує його конкурентоспроможність, що призводить до подальшого зниження прибутковості.

Вихід один – реалізація системи чинників, що позитивно впливають на суттєве підвищення прибутковості сільського господарства. На основі цього підвищиться кредитна і інвестиційно-інноваційна привабливість сільськогосподарських підприємств. А зрештою забезпечується їхня конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і зовнішньому аграрних ринках, освоєння європейських стандартів якості продукції, що має особливе значення з 1 січня 2016 р., з входом України в зону вільної торгівлі з країнами ЄС [5, с. 179-180].

Список літератури:

1. Амбросов В.Я. Поглиблення суспільного поділу праці та трансформація виробничих структур. Економіка АПК. 2011. № 5. С. 17-25.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. К.: КНЕУ, 2015. 783 с.
3. Буркова Л.А. Дослідження економічної сутності понять «прибуток» та «фінансовий результат» та їх вплив на оцінку економічних результатів діяльності. Агросвіт. 2014. № 19. С. 50-57.
4. Мегедин Н.Р. Засади організації соціально-економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2010. № 4. С. 104-108.
5. Мельник Л.Л. Економічні засади прибутковості сільського господарства: монографія. Дніпро: Свідлер А.Л., 2016. 346 с.

6. Мельник Л.Л. Теоретико-практичні засади дослідження прибутковості сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2016. № 5. С. 32-37.
7. Приказюк О.В. Класифікація прибутку в сільськогосподарських підприємствах. Економіка АПК. 2008. № 3. С. 99-102.
8. Прокопа І.В. Структура сучасного аграрного виробництва в Україні: соціоекономічний та організаційний аспекти. Агроінком. 2012. № 7-9. С. 24-31.
9. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період. Економіка АПК. 2008. № 4. С. 19-37.
10. Сільське господарство України за 2015 рік / Державний комітет статистики України. К., 2016. 379 с.
11. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: збірник матеріалів Чотирнадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен. економістів-аграрників (Київ, 16-17 жовтня 2012 р.); редкол.: Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук та ін. К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. 762 с.
12. Хорунжий М.Й. Проблеми ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Економіка АПК. 2011. № 1. С. 57-61.

ПРИБЫЛЬНОСТЬ В КОНТЕКСТЕ ЕЕ ВЛИЯНИЯ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И РАЗВИТИЕ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье определено понятие прибыли и прибыльности как экономических категорий и факторы влияния на прибыльность аграрных предприятий. Охарактеризовано понятие качества прибыли, которое определяется через структуру источников формирования прибыли. Проанализирован механизм влияния прибыльности на экономический рост аграрных предприятий. Определено, что важную роль в эффективности самого механизма играет государство через создание условий для деятельности предприятий. Предложены пути повышения прибыльности аграрных предприятий.

Ключевые слова: прибыль, прибыльность, рентабельность, экономический рост, экономическое развитие.

PROFITABILITY IN THE CONTEXT OF ITS EFFECTS ON ECONOMIC GROWTH AND DEVELOPMENT OF AGRARIAN ENTERPRISES

The article defines the concept of profit and profitability as economic categories and factors affecting the profitability of agricultural enterprises. The concept of the quality of profit, which is determined through the structure of sources of profit formation, is characterized. The mechanism of profitability influence on the economic growth of agricultural enterprises is analyzed. Certainly, an important role in the effectiveness of the mechanism itself is played by the state through creating conditions for the activities of enterprises. The ways of increase of profitability of agricultural enterprises are offered.

Key words: profit, profitability of the enterprise, profitability, economic growth, economic development.